



ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-23  
لجنة الانتخابات المركزية للكنيست 23  
The Central Elections Committee for the 23<sup>rd</sup> Knesset

Justice Neal Hendel  
Supreme Court of Israel  
Chairman of the Central Elections Committee

قاضي نيل هندل  
المحكمة العليا  
رئيس لجنة الانتخابات المركزية

השופט ניל הנדל  
בית המשפט העליון  
יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית

פ"מ 1/23

המבקש: עו"ד שחר בן מאיר

נגד

המשיבים:

1. חה"כ גדי יברקן
2. הליכוד בהנהגת בנימין נתניהו
3. כחול לבן בראשות בני גנץ
4. מפלגת תל"מ
5. היועץ המשפטי לממשלה
6. היועץ המשפטי לכנסת
7. רשם המפלגות

בקשה שלא לאשר מועמד

בשם המבקש: בעצמו

### החלטה

1. מונחת לפני בקשה שלא לאשר את מועמדותו של משיב 1 ("המשיב") במסגרת רשימת הליכוד – משיבה 2 – לבחירות לכנסת ה-23.

זהו הרקע להגשת הבקשה: המשיב כיהן כחבר הכנסת ה-22 מטעם סיעת כחול לבן. ביום 15.1.2020 – היום האחרון להגשת רשימות מועמדים לבחירות לכנסת ה-23 – הגיש

עמוד 1 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015  
العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015

טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855, דוא"ל البريد الإلكتروني:

[VadatB@knesset.gov.il](mailto:VadatB@knesset.gov.il)

אתר האינטרנט الموقع [www.bechirof.gov.il](http://www.bechirof.gov.il)

המשיב מכתב התפטרות ליושב ראש הכנסת. בנוסף לכך מסר לחבר הכנסת בנימין גנץ, העומד בראש רשימת כחול לבן, כי הוא חוזר בו מהסכמה שנתן קודם לכן להיכלל ברשימת כחול לבן לכנסת ה-23. הודעה על כך נמסרה גם למזכירות ועדת הבחירות המרכזית. חזרה זו מהסכמה נעשתה בטרם הוגשה רשימת כחול לבן לאישור, כך שבעת הגשת הרשימה מאוחר יותר באותו יום – המשיב כבר לא נכלל בין מועמדיה. פעולותיו של המשיב נעשו אף לפני הגשת רשימת המועמדים שהגישה מפלגת הליכוד לוועדת הבחירות המרכזית.

המבקש סבור כי מסכת זו מעוררת שלוש עילות המצדיקות, כל אחת מהן, את פסילת מועמדותו של המשיב במסגרת רשימת הליכוד, ואת מחיקתו מן הרשימה. העילות הן הסכמה להיכלל בשתי רשימות מועמדים, רישום בשתי מפלגות, ופרישה מסיעה ללא התפטרות. נפנה לדון בעילות אלה כסדרן.

2. הסכמה להיכלל בשתי רשימות מועמדים. העילה הראשונה שהעלה המבקש יסודה בכך שהמשיב הסכים, כאמור, להכללת שמו ברשימת כחול לבן המתגבשת לקראת הגשתה לוועדת הבחירות המרכזית לכנסת. לדעתו של המבקש, הסכמה זו, לצד הכללת המשיב בסופו של דבר ברשימת הליכוד, מנוגדת להוראת סעיף 58 לחוק הבחירות לכנסת, התשכ"ט-1969 ("חוק הבחירות"), הקובע: "מי שהסכים להכללת שמו בשתי רשימות מועמדים או יותר, תמחוק הועדה המרכזית את שמו מכל הרשימות". לפי הקו שמציג המבקש, המשיב "הסכים להכללת שמו בשתי רשימות מועמדים" – כחול לבן והליכוד. דא עקא, טענה זו אינה מדויקת לפי המפה המשפטית הרלוונטית. כפי שהובהר, שמו של המשיב לא נכלל ברשימת המועמדים שהגישה כחול לבן לאישור ועדת הבחירות. הסכמתו ניתנה בשלב גיבוש הרשימה והכנתה. בשלב זה אין המדובר ב"רשימת מועמדים" במובנו של חוק הבחירות. בטרם הוגשה רשימה לאישור, הרי היא כחומר ביד יוצריה. בידם לשנותה כרצונם, לגרוע, להוסיף, או לשמרה במגירת מכתבתם בלא להגישה. לא חלה עליה מגבלה לפי חוק הבחירות. אין המדובר ב"רשימה", אלא בטיוטת רשימה. אם תרצו – נסיון לרשימה. כפי שציינתי אך לאחרונה בהקשר קרוב: "נקודת הזמן הקובעת לעניין [שינוי ברשימות המועמדים] היא הגשת הרשימות לוועדת הבחירות. מדובר בנקודת זמן מכוננת עבור הרשימה, ובגדרה היא זוכה להגדרה עצמית המוכרת על-ידי הוועדה... כמו גוף שמתגבש, לובש צורה ומקבל גושפנקא – כך היא הרשימה ברגע הגשת מועמדותה לוועדת הבחירות" (ה"ש 3/23 ראב"ל 15.1.2020). וכן ראו בג"ץ 1814/19 בן טעדון נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21, פסקה 7 (19.3.2019). מכיוון שלוועדת הבחירות הוגש רק כתב הסכמה אחד מטעם המשיב, המלווה

עמוד 2 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس,  
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס פאקס: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني:

[VadatB@knesset.gov.il](mailto:VadatB@knesset.gov.il)

אתר האינטרנט الموقع [www.bechirot.gov.il](http://www.bechirot.gov.il)

רק רשימת מועמדים אחת הכוללת את שמו, אין הוא בגדר מי שהסכים להכללת שמו בשתי רשימות מועמדים.

3. רישום בשתי מפלגות. עילה שניה שאותה העלה המבקש מבוססת על סעיף 15 לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992, לפיו "לא יירשם אדם כחבר ביותר ממפלגה אחת". המבקש טוען כי המשיב חבר כיום בשתי מפלגות, שכן הצטרף למפלגת הליכוד אך לא עזב את המפלגה הקודמת אליה היה שייך. ואולם המבקש ציין בעצמו כי הטענות העובדתיות נכונות "ככל הידוע לו". עוד עולה מן הבקשה כי המבקש לא פנה אל המשיב ולא ניסה לברר את העובדות לאשורן. הברור העובדתי אינו נושא פורמלי. המבקש יכול היה לבקש תגובה מהמשיב בטרם הגשת עתירתו, ולברר את העובדות באופן מלא. אף עולה מטענות המבקש כי בטרם הגשת רשימת הליכוד, המשיב פעל באופן ברור וישיר כדי ליצור נתק בינו לבין רשימת כחול לבן. זאת ועוד, לא הוצגה תשתית גם לעניין רישומו של המשיב כחבר מפלגה מטעם הליכוד, שכן אין כל חובה בדין כי מועמד ברשימה מטעם מפלגה יהיה גם חבר במפלגה עצמה. המבקש פנה לוועדת הבחירות יום אחד בלבד לאחר האירועים שבבסיס בקשתו. היה מקום אפוא לברר את הטענות העובדתיות השונות. הברור מתבקש, והוא לא נעשה. הדבר פועל נגד המבקש.

יתר על כן – וזהו עיקר – חוק הבחירות אינו קובע כי יש לפסול מועמד ברשימה שחבר בשתי מפלגות. אכן, קיימות בחוק-יסוד: הכנסת ("חוק היסוד"), ובחוק הבחירות עילות פסילה שכוחן מכריע, אך חברות בשתי מפלגות, כשלעצמה, אינה נמנית ביניהן. המבקש אף לא הסביר כיצד טענתו בדבר חברות המשיב בשתי מפלגות – שכאמור לא הוכחה – מקימה סמכות לוועדה לפסלו. יש לרחות אפוא גם טענה זו של המבקש.

4. פרישה מסיעה ללא התפטרות. עילה שלישית שהעלה המבקש קשורה לטענה שהמשיב פרש מסיעת כחול לבן. הדגש בעילה זו הוא בכך שהמשיב נבחר לכהן כחבר כנסת מטעם סיעת כחול לבן בכנסת ה-22. סעיף 6א לחוק היסוד מטיל מגבלה על חבר כנסת שפרש מסיעתו ולא התפטר מהכנסת בסמוך לכך: "חבר הכנסת שפרש מסיעתו ולא התפטר מכהונתו סמוך לפרישתו, לא ייכלל, בבחירות לכנסת שלאחריה, ברשימת מועמדים שהגישה מפלגה שהיתה מיוצגת על ידי סיעה של הכנסת היוצאת". המבקש טוען שסעיף זה של חוק היסוד מתקיים במשיב, וטענה זו כרוכה בשתי הנחות: ראשית, כי המשיב הוא בגדר מי שפרש מסיעה. שנית, כי המשיב לא התפטר מכהונתו בסמוך לפרישתו. נאמר כבר עתה כי ההנחה הראשונה – פרישת המשיב מסיעה במובן שבו עוסק חוק היסוד – אינה חפה ממורכבות.

עמוד 3 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015, العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس,  
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס פאקס: 02-5669855, דוא"ל البريد الإلكتروني:

[VadatB@knesset.gov.il](mailto:VadatB@knesset.gov.il)

אתר האינטרנט الموقع [www.bechirof.gov.il](http://www.bechirof.gov.il)

עמדת היועץ המשפטי של הכנסת היא כי בתקופת בחירות, עצם התמודדותו של חבר כנסת מכהן במסגרת רשימת מועמדים שהגישה מפלגה שהייתה מיוצגת על ידי סיעה של הכנסת היוצאת – אינה בגדר פרישה מסיעה. זאת לנוכח מאפייניה המיוחדים של תקופת הבחירות, שבה הכנסת מצויה בשלהי כהונתה וקטן החשש מפני פגיעה ביכולת הסיעות לקדם את התכליות לשמן נבחרו. עמדת היועץ המשפטי לממשלה בשאלה משפטית זו היא כי ראוי שתוכרע בידי רשויות הכנסת (ה"ש 1/23 היועץ המשפטי לכנסת נ' סיעת כחול לבן, פסקה 8 (31.12.2019)). לעמדה זו יש תימוכין גם בחקיקה. סעיף 57א לחוק הבחירות מטיל איסורים מסוימים ביחס להבטחת מקום ברשימת מועמדים בבחירות לכנסת: "לא ייעשה הסכם ולא תינתן התחייבות הבאים להבטיח מקום ברשימת מועמדים לכנסת לחבר כנסת מסויים או לקבוצת אנשים". ברם, הסעיף מתיר במפורש את אלה – עשיית הסכם ומתן התחייבות לחבר כנסת מכהן לשם הבטחת מקומו ברשימת מועמדים – בתקופה של 90 ימים לפני הבחירות. כך או אחרת, סוגיה זו טרם הוכרעה בפסיקה, ומכיוון שבענייננו אין צורך להכריע בה – אין מקום לעשות זאת. הוזהרות מהכרעה בסוגיה זו נסובה גם סביב היבט דיוני, לפיו יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית מוסמך לדון בעניין בצורה אגבית בלבד (ראו ה"ש 1/23 הנזכר לעיל בהרחבה). כאמור, בענייננו אין צורך שאכריע בנדון לשם הכרעה בעתירה, שכן ההנחה השנייה שהניח המבקש, לפיה המשיב לא התפטר מכהונתו בסמוך ל"פרישתו מסיעה", ככל שהייתה כזו – אינה נכונה.

כפי שצוין, המשיב הגיש מכתב התפטרות ליושב ראש הכנסת ביום 15.1.2020. לפי התיאור העובדתי המופיע בבקשה, התפטרות זו נעשתה בסמוך מאוד להחלטתו להתמודד ברשימת הליכוד, ולא ברשימת כחול לבן. עד לרגע ההכרעה ניהל המשיב משא ומתן עם שתי הרשימות, ולא החליט באופן סופי לעבור לליכוד. בעבר נפסק כי גם התפטרות 45 ימים לאחר פרישה מסיעה נחשבת – במיוחד בתקופת בחירות – להתפטרות בסמוך לפרישה:

"את מובנו של הביטוי 'בסמוך לאחר הפרישה' יש לפרש לאור תכלית זו. האם התפטרות 45 יום לאחר הפרישה הינה התפטרות בסמוך לאחר הפרישה? [...] בהתחשב בכך שמדובר היה בתקופת בחירות, וכי במהלך 45 ימים אלה לא התקיימו דיונים או הצבעות בעלות חשיבות רבה, ולא נטען בפנינו כי המשיבים הצביעו בכנסת בניגוד לעמדת הסיעה ממנה פרשו, יש לראות במשיבים 2-4 כמי שהתפטרו מכהונתם בסמוך לאחר פרישתם" (בג"ץ 1759/06 מפלגת העבודה נ. יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, פסקה 8 (14.08.2006) (להלן: עניין מפלגת העבודה)).

עמוד 4 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس,  
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني:

[VadatB@knesset.gov.il](mailto:VadatB@knesset.gov.il)

אתר האינטרנט الموقع [www.bechiroth.gov.il](http://www.bechiroth.gov.il)

גם בענייננו מדובר בתקופת בחירות, ובין הפרישה – ככל שהייתה – להתפטרות לא התקיימו דיונים או הצבעות. כפי שעולה מן הבקשה, המשיב אף פעל בזריזות. חרף כל אלה, המבקש סבור כי אין לומר שהמשיב התפטר מכיוון שלפי חוק היסוד, חברותו של חבר כנסת בכנסת מפסיקה רק 48 שעות לאחר הגשת מכתב ההתפטרות ליושב ראש הכנסת (סעיף 41 לחוק היסוד). המבקש סבור כי מכיוון שהגשת רשימת הליכוד – ובתוכה המשיב – לידי ועדת הבחירות הייתה קודם שחלפו 48 שעות מעת הגשת מכתב ההתפטרות, יש לראות את המשיב כמי שטרם התפטר קודם שעבר לרשימת הליכוד. על פי קו זה, המבקש טוען כי המשיב פרש מסיעתו, אלא שהוא לא התפטר בעת הגשת רשימת הליכוד והוא בתוכה. יוער כי בעניין מפלגת העבודה ההתפטרות נעשתה, כאמור, 45 ימים לאחר הפרישה, אך הרשימות הוגשו לאחר תקופה זו, בשונה מהמצב אצלנו. כך שהמיקוד אינו באורך התקופה, אלא בשאלה האם המשיב היה רשאי להיכלל ברשימת הליכוד בטרם התפטר מכהונתו.

5. התשובה לטענת המבקש מצויה בסעיף 40 לחוק היסוד, שמגדיר את המונח "התפטרות של חבר כנסת": "ההתפטרות תהיה בהגשה אישית של כתב התפטרות על ידי המתפטר ליושב ראש הכנסת". המבקש אכן הגיש את כתב ההתפטרות מהכנסת לפני שהוגשה רשימת הליכוד. אמנם סעיף 41, שכותרתו "תוצאות ההתפטרות", מלמדנו כי החברות בכנסת נפסקת רק כעבור 48 שעות; אך אין בכך לגרוע מהעובדה שהגשת כתב ההתפטרות מקימה את ההתפטרות, יהיו תוצאותיה אשר יהיו. כמובן, לו היה המבקש חוזר בו מההתפטרות קודם שחלפו 48 שעות – מה שלא עשה בענייננו – ניתן היה להגיש בקשה בעניין; אך זאת בעילה שהמשיב חזר בו מהתפטרותו, ולא מן העילה שמבחינה פורמלית לא התפטר מהכנסת. יוצא כי המשיב התפטר קודם להגשת הרשימה. שאלה אחרת היא מה היה קורה לו היה מכתב ההתפטרות נשלח לאחר הגשת הרשימות, למשל כעבור שלושה ימים. זו בעיניי שאלה קשה יותר. לעמדת המבקש יש לקרוא את סעיף 6א לחוק היסוד באופן שלא ניתן להתמודד ברשימת מועמדים המוגדרת בסעיף עד לרגע ההתפטרות מהכנסת. מנגד, גישה אחרת יכולה לסבור כי הדגש הוא בכך שההתפטרות בפועל הייתה סמוכה למעשה הפרישה, גם אם חלפו מספר ימים בין השניים ואף אם הוגשה באותם ימים רשימת המועמדים. זאת כל עוד בפרק הזמן שחלף בין הפרישה להתפטרות לא פעל חבר הכנסת הפורש בניגוד לעמדת סיעתו הקודמת.

לשם חידוד העניין, נוסיף כי עמדת המבקש בנסיבות המקרה הקונקרטי, שבו ההתפטרות קדמה להגשת רשימת הליכוד, אף אינה תואמת את תכלית ההסדר הקבוע בחוק

עמוד 5 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس,  
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني:

[VadatB@knesset.gov.il](mailto:VadatB@knesset.gov.il)

אתר האינטרנט الموقع [www.bechiroth.gov.il](http://www.bechiroth.gov.il)

היסוד. כפי שהוסבר בעניין מפלגת העבודה, תכלית ההסדר היא "לצמצם את האפשרות שחבר כנסת שנבחר במסגרת רשימת מועמדים מסוימת יפרוש מסיעתו יחד עם המנדט שנתן ציבור הבוחרים לרשימה ממנה פרש, ויפעל בכנסת באופן המנוגד למצעה ולעמדותיה של הסיעה, תוך סיכול רצון הבוחר... את מובנו של הביטוי 'בסמוך לאחר הפרישה' יש לפרש לאור תכלית זו" (שם, פסקה 8). גם בנסיבות ענייננו, המשיב אינו פועל בכנסת באופן המנוגד למצעה של סיעת כחול לבן. הוא הגיש מכתב התפטרות באופן מידי, ואף בטרם הוגשה רשימת הליכוד, ולא פעל בכנסת בשום צורה המנוגעת לעמדות סיעתו הקודמת. אף לכך משקל לטובת המשיב.

6. סוף דבר, הבקשה נדחית על הסף בהעדר עילה (סעיף 7 לנוהל הטיפול בבקשות לפסילת רשימת מועמדים או מועמד לכנסת, התש"ף-2019). הואיל ולא התבקשה תגובה, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ב בטבת התש"פ (19.1.2020).

#### ניל הנדל

שופט בית המשפט העליון  
יושב ראש ועדת הבחירות  
המרכזית לכנסת ה-23

עמוד 6 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس,  
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني:

[VadatB@knesset.gov.il](mailto:VadatB@knesset.gov.il)

אתר האינטרנט الموقع [www.bechirot.gov.il](http://www.bechirot.gov.il)